

บทที่ 6

สรุปผลเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

ในบทนี้จะเป็นการนำทัศนคติทางการเมืองของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกัน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนการวิเคราะห์ทัศนคติอำนาจนิยมซึ่งได้กล่าวมาในบทที่ 5 ที่ผ่านมา

ตารางที่ 29

นายกรัฐมนตรีที่มีผู้นิยมมากที่สุดจำแนกตามความนิยมของแต่ละกลุ่มอาชีพ

<u>กลุ่มอาชีพ</u>	<u>รายชื่อของนายกรัฐมนตรีที่มีผู้นิยมมากที่สุดในแต่ละกลุ่มอาชีพ</u>	
	<u>อันดับแรก</u>	<u>อันดับรองลงมา</u>
1. ข้าราชการทหาร	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
2. ข้าราชการพลเรือน	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
3. พ่อค้า/นักธุรกิจ	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
4. ผู้บริหารบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
5. ลูกจ้างบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
6. ครู/อาจารย์	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
7. กรรมกร/ผู้ใช้แรงงาน	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	นายปรีดี พนมยงค์
8. นิสิตนักศึกษา	นายปรีดี พนมยงค์	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
9. นักเรียน	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
10. อาชีพอิสระ	จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

จากผลสรุปในตารางที่ 29 คงจะช่วยให้เห็นชัดแจ้งขึ้นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่และในเกือบทุกกลุ่มอาชีพ (ยกเว้นนิสิตนักศึกษา) ให้ความนิยมต่อลักษณะของผู้นำแบบจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นอย่างสูง จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นั้นอาจกล่าว

ไควว่า เป็นสัญลักษณ์ของระบบเผด็จการหรือตัวแทนของระบบอำนาจนิยมสำหรับประวัติศาสตร์การเมืองไทย เพราะนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ถึงแม้จะมีการปฏิวัติรัฐประหารยึดอำนาจโดยคณะทหารหลายครั้ง แต่ผู้แสดงให้ประชาชนเห็นว่าสามารถใช้อำนาจปกครองบ้านเมืองได้อย่างสงบราบคาบ ไม่มีใครกลาตอกานหรือก่อความวุ่นวายให้เกิดขึ้น ก็คือ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จริงอยู่แม้ว่าจอมพล ป. พิบูลสงคราม หรือ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ เคยได้ชื่อว่าเป็นผู้เผด็จการ แต่ทั้ง 2 คนนี้ก็เพียงแต่ใช้อำนาจในการกำจัดศัตรูทางการเมืองของตนเท่านั้น มิได้ใช้อำนาจรัฐที่ตนมีอยู่เขาจัดการกับปัญหาบ้านเมืองหรือแสดงให้ประชาชนธรรมดาได้รับรู้ถึงผลของการใช้อำนาจเผด็จการแต่ประการใด เรียกว่าเป็นการใช้อำนาจเผด็จการในแวดวงของกบฏนักรบเมืองเท่านั้น มิได้ขยายออกมาสู่ประชาชนโดยทั่วไป อาจเรียกไควว่าเป็นระบบเผด็จการ (Dictatorship) ธรรมดา ไม่ใช่เป็นระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism) จอมพล สฤษดิ์ เป็นนักรบเมืองหรือผู้เผด็จการคนแรกที่น่าเอาอำนาจคณะปฏิวัติมาใช้ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการเมือง เช่น สั่งยิงเป่านักวางเพลิง สั่งยิงเป่าผู้คาเฮโรอื่น ไขกฎหมายอันธพาล ปิดหนังสือพิมพ์ ละเมิดรัฐธรรมนูญ ปกครองโดยธรรมนูญการปกครองชั่วคราว และคำสั่งของคณะปฏิวัติ พุดกาย ๆ ว่า จอมพล สฤษดิ์ เป็นผู้เผด็จการคนแรกที่น่าเอาอำนาจเผด็จการมาใช้ให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป มิได้จำกัดการใช้อำนาจในแวดวงนักรบเมืองเท่านั้น ซึ่งการใช้อำนาจให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ของประชาชนนั้น ปรากฏว่าเขากันได้กับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย คือ จอมพล สฤษดิ์ สามารถทำให้ประชาชนเห็นว่า บ้านเมืองมีความร่มเย็นเป็นสุข ไม่มีความวุ่นวาย ทุกคนสามารถทำมาหากินได้อย่างเป็นสุข ไม่มีโจรผู้ร้ายรบกวน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความปรารถนาของคนไทยส่วนใหญ่ เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้านั้น สอนให้คนไทยพอใจแต่เพียงแค่นั้น เมื่อจอมพล สฤษดิ์ ให้อะไรที่เขาปรารถนาได้ เขายอมพอใจ ส่วนจอมพล สฤษดิ์ กับพรรคพวกจะไปโกงชาติบ้านเมืองขนาดไหน คนไทยส่วนใหญ่ไม่สนใจ ยิ่งในเรื่องเพศ คนไทยยังไม่สนใจ กลับถือว่าเป็นเรื่องน่าภูมิใจเสียอีก

ที่เมืองไทยมีนักรักบันไดโลกอย่างจอมพล สฤษดิ์ เพราะคนไทยเห็นการที่ผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจวาสนามีเมียหลายคนเป็นเรื่องธรรมดา และวัฒนธรรมนี้มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จนกลายเป็นค่านิยมว่า ถ้าผู้ชายมีอำนาจแล้วต้องสะสมหญิง ยิ่งมากยิ่งแสดงว่ามีอำนาจมาก จะเห็นได้ว่า ขุนนางไทยในสมัยโบราณนิยมนำลูกสาวไปถวายตัวเป็นนางสนมกำนัลของพระเจ้าแผ่นดิน เป็นต้น

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นว่า การที่เกือบทุกกลุ่มอาชีพเลือกจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีที่นิยามมากที่สุดนั้น นอกจากจะติดใจในความเข้มแข็งเฉียบขาดของจอมพล สฤษดิ์ แล้ว ยังเป็นเพราะความฝังใจในอำนาจเผด็จการที่จอมพล สฤษดิ์ ได้นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ และส่วนใหญ่เชื่อว่า การปกครองแบบจอมพล สฤษดิ์ จะช่วยทำให้บ้านเมืองสงบเรียบร้อยและมีความเจริญก้าวหน้า

ข้อสงสัยเกิดจากตารางที่ 29 มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. กลุ่มกรรมกรและผู้ใช้แรงงาน ซึ่งตามตารางที่ 24 ร้อยละ 61.8 ไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า ประเทศไทยต้องการผู้นำที่เข้มแข็งอย่างจอมพล สฤษดิ์ แต่พอให้เลือกนายกรัฐมนตรีที่นิยมมากที่สุด ร้อยละ 33.8 (จำนวน 23 คน ใน 68 คน) กลับนิยมจอมพล สฤษดิ์ มากที่สุด ซึ่งมองเผิน ๆ อาจเห็นว่าเป็นการโต้แย้งกันเอง แต่จากการวิเคราะห์ตัวเลขปรากฏว่า กลุ่มกรรมกรทั้งหมด 68 คน มีลักษณะการเลือกตั้งนี้

ตารางที่ 30

จำนวนกรรมการหรือผู้ใช้แรงงานคิดเป็นร้อยละจำแนกตามความนิยมในตัวนายกรัฐมนตรี

<u>รายชื่อนายกรัฐมนตรีที่ผู้นิยมจากมากไปหาน้อย</u>	<u>จำนวน-คน</u>	<u>คิดเป็นร้อยละ</u>
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	23	33.8
นายปรีดี พนมยงค์	15	22.1
นายสัญญา ธรรมศักดิ์	9	13.2
ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช	8	11.8
ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช	4	5.9
ไม่ชอบใครเลย/ไม่ตอบ	9	13.2
รวม	68	100.0

จะเห็นว่ากรรมการส่วนใหญ่อีก 36 คน ไปเลือกผู้นำพลเรือนไม่ได้เลือกจอมพล สฤษดิ์ แต่เนื่องจากผู้นำพลเรือนมีหลายคน เสียงจึงกระจาย นึกกับกรรมการกลุ่มหนึ่งซึ่งยึดมั่นในตัวจอมพล สฤษดิ์ มาก แม้จะมีผู้นำทางทหารคนอื่นที่ไม่สามารถเทียบกับจอมพล สฤษดิ์ ได้ เสียงจึงรวมกันเป็นกลุ่มก่อน และมีผลทำให้จอมพล สฤษดิ์ มีคะแนนเสียงมากที่สุดในหมู่กรรมการ เพราะเหตุผลดังกล่าว

2. จากตารางที่ 29 กลุ่มนิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มเดียวที่ไม่นิยมจอมพล สฤษดิ์ ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาเพราะคงไกลดาวแล้ววากกลุ่มนิสิตนักศึกษา เป็นพวกที่มีทัศนคติแบบผสม และค่อนข้างจะเสรีนิยม แต่จากการที่กลุ่มนิสิตศึกษานิยมนายปรีดี พนมยงค์ มากที่สุด (20 คนใน 54 คน หรือร้อยละ 37.0) ย่อมเป็นเครื่องชี้ได้อย่างหนึ่งว่า ในกลุ่มนิสิตนักศึกษามีผู้ที่มีความคิดไปในทางสังคมนิยม รวมตัวกันเป็นกลุ่มก่อนมากพอสมควร

3. ขอนาสังเกตจากตารางที่ 29 อีกประการหนึ่งก็คือ นายกรัฐมนตรีที่ได้คะแนนมาเป็นที่ 2 ในเกือบทุกกลุ่มอาชีพ (ยกเว้นกรรมการและผู้ใช้แรงงาน) คือ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งอาจเป็นขอนาสงสัยว่า ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ไม่ได้เป็นตัวแทน

หรือสัญลักษณ์ของอำนาจนิยมแต่ประการใด เทคโนโลยีจึงมีคนเลือกเป็นอันดับสอง ขอน
 อัจจิเคราะห์ได้ว่า ขณะที่แบบสอบถามนี้ได้แจกจ่ายออกไปนั้น เป็นช่วงเวลา
 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ และโดยวัฒนธรรมการเมืองของ
 คนไทยนั้นมักจะยึดในตัวบุคคล ในสถานการณ์ขณะนั้นแม่จะไม่ชอบ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์
 ปราโมช ในแง่ที่ขาดความเข้มแข็งเด็ดขาด แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันว่าในภาวะการณ์ขณะนั้น
 (ก่อนหน้า 6 ต.ค. 2519) และในบรรยากาศของประชาธิปไตยขณะนั้นไม่มีใครเหมาะ
 สมที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีเท่ากับ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เรื่องนี้จะเป็นเหตุผล
 ขอบหนึ่งที่ทำให้ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ได้คะแนนมาเป็นที่สองในเกือบทุกกลุ่มอาชีพ เรื่อง
 การยึดในตัวบุคคลนี้ ถ้าย้อนหลังไปในสมัยหลังเหตุการณ์ 14 ต.ค. 16 ใหม่ ๆ จะเห็น
 ได้ว่า นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรีขณะนั้นถูกโจมตีอย่างหนัก ทั้งจากประชาชน
 สื่อมวลชน สมาชิกสภานิติบัญญัติ รวมทั้งนิสิตนักศึกษา ชาวนาและกรรมกรด้วย เรียกว่า
 ถูกโจมตีจากทุกวงการ ว่าเป็น "มะเขือเผา" อ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง-เด็ดขาด ไม่กล้า
 ทำอะไรเพราะคิดแต่ว่าเป็นรัฐบาลรักษากร แต่พอนายสัญญาลาออก ก็ต้องเชิญกลับมา
 เป็นนายกอีก และทุกคนก็ยอมรับว่าไม่มีใครเหมาะเท่ากับอาจารย์สัญญา ในภาวะการณ์
 ขณะนั้น กรณีของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ก็เช่นกัน ก่อนเหตุการณ์ 6 ต.ค. 19
 ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ถูกโจมตีมากจากทุกวงการ แม่แต่ลูกพรรคของตัวเองในเรื่อง
 ความอ่อนแอ แต่พอประกาศลาออกกลางสภาสาเหตุจากพระณอม พวกลูกพรรคและ
 นักการเมืองพรรคอื่น ๆ ก็ต้องวิ่งไปเชิญ ม.ร.ว.เสนีย์ มาเป็นนายกอีก สิ่งเหล่านี้เป็น
 เครื่องชี้ให้เห็นว่าคนไทยเราเป็นผู้ที่มีทัศนคติยึดติดอยู่กับตัวบุคคลอย่างมาก ซึ่งทัศนคติ
 ยึดตัวบุคคลนี้เป็นลักษณะหนึ่งของทัศนคติแบบอำนาจนิยมและทัศนคติแบบนี้ (ยึดในตัวบุคคล)
 จะเห็นได้อยู่ทั่วไปในทุกวงการไม่ว่าจะเป็นวงการธุรกิจ ราชการ หรือแม้แต่ในชีวิต
 ประจำวัน

ทัศนคติเกี่ยวกับนายกรัฐมนตรีนี้ ถ้าเราตั้งสมมุติฐานว่า นายกรัฐมนตรีแต่ละคน
 ซึ่งมีบุคลิกภาพต่างกัน มีความคิด มีอุดมการณ์ และมีผลงานต่างกันไปนั้น เป็นตัวแทน
 ของความคิดทางการเมืองแต่ละแบบ โดยจัดหมวดหมู่เข้าก็จะได้ตัวแทนดังนี้ คือ

นายกรัฐมนตรีที่มีความคิดแบบเสรีนิยม

1. นายควง อภัยวงศ์
2. นายสัญญา ธรรมศักดิ์
3. ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช
4. ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

แบบสังคมนิยม

1. นายปรีดี พนมยงค์

แบบอำนาจนิยม

1. จอมพล ป. พิบูลสงคราม
2. จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
3. จอมพล ถนอม กิตติขจร

หากสมมุติฐานนี้เป็นจริง และผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนเลือกนายกรัฐมนตรีตามความคิดทางการเมืองของนายกรัฐมนตรีแล้ว เราจะสามารถวัดผลได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้นิยมความคิดแบบใด และกลุ่มอาชีพใดนิยมผู้นำที่มีความคิดแบบใด ถ้าหากเป็นไปตามสมมุติฐานย่อมจะสรุปผลได้ดังนี้ คือ

ตารางที่ 31

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามทัศนคติในการเลือกนายกรัฐมนตรีที่ตนนิยมมากที่สุดของแต่ละกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามทัศนคติในการเลือกนายกรัฐมนตรีที่มีความคิดแบบต่าง ๆ									
	แบบอำนาจนิยม		แบบเสรีนิยม		แบบสังคมนิยม		ไม่ชอบใครเลย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการทหาร	38	73.1	11	21.1	2	3.9	1	1.9	52	100.0
ข้าราชการพลเรือน	25	50.0	20	40.0	1	2.0	4	8.0	50	100.0
พ่อค้า/นักธุรกิจ	19	57.6	12	36.4	1	3.0	1	3.0	33	100.0
ผู้บริหารบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	12	48.0	10	40.0	3	12.0	-	-	25	100.0
ลูกจ้างบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	35	63.6	17	31.0	2	3.6	1	1.8	55	100.0
กรรมกร/ผู้ใช้แรงงาน	23	33.8	21	30.9	15	22.1	9	13.2	68	100.0
ครู/อาจารย์	19	61.3	9	29.0	2	6.5	1	3.2	31	100.0
นิสิตนักศึกษา	5	9.3	20	37.0	20	37.0	9	16.7	54	100.0
นักเรียน	36	72.0	8	16.0	2	4.0	4	8.0	50	100.0
อาชีพอิสระ	13	40.1	14	44.3	-	-	5	15.6	32	100.0
รวม	225	50.0	142	31.5	48	10.7	35	7.8	450	100.0

ตามตารางที่ 31 จะเห็นว่า ถ้าเป็นไปตามสมมุติฐาน ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 450 คน เป็นผู้ที่นิยมนายกรัฐมนตรีที่มีความคิดแบบอำนาจนิยมถึงร้อยละ 50 นิยมนายกแบบเสรีนิยม ร้อยละ 31.5 และนิยมนายกที่มีความคิดแบบสังคมนิยม ร้อยละ 10.7 อีกร้อยละ 7.8 ไม่ชอบใครเลย น่าสังเกตว่า กลุ่มนิสิตนักศึกษาผู้มีนิยมนายกแบบเสรีนิยมและสังคมนิยมกำลังกัน คือร้อยละ 37.0 เท่ากัน และกลุ่มอาชีพอิสระ เป็นกลุ่มที่นิยมนายกรัฐมนตรีแบบเสรีนิยมซัดแรงมากที่สุดคือร้อยละ 44.3

แต่อย่างไรก็ตาม ในข้อเท็จจริงอาจเป็นไปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเลือกนายกรัฐมนตรีที่ตนนิยมมากที่สุดโดยไม่คำนึงถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของนายกรัฐมนตรีคนนั้นเลยก็ได้ ดังนั้นผลสรุปในตารางที่ 31 จะถือเป็นบันทัดฐานในการวัดทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามว่านิยมแนวความคิดทางการเมืองแบบใดเสียเลยที่เดียวยังไม่ได้นัก คงเป็นแค่เพียงข้อวิเคราะห์ที่ผู้เขียนนำเสนอ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับอำนาจนิยมของบุคคลในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เท่านั้น

ความคิดเห็นทางการเมืองในค่านอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในแบบสอบถามที่ได้แจกจ่ายออกไปนั้น นอกจากจะมีคำถามเพื่อทดสอบทัศนคติอำนาจนิยมของผู้ตอบแล้ว ยังมีคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองโดยทั่วไป อีกด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการสำรวจทัศนคติที่มีต่อระบบการเมืองหรือภาวะทางการเมืองในขณะนั้นว่าผู้ตอบมีความรู้สึกออสถาการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นอย่างไร ซึ่งบางข้ออาจนำผลมาสนับสนุนสมมุติฐานได้ จากการรวบรวมผลสรุปในคำถามดังกล่าวตามกลุ่มอาชีพปรากฏผลออกมาดังนี้

1. ท่อคำถามที่ 1 ให้แสดงความเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน ซึ่งมีการนัดหยุดงาน เดินขบวน ฯลฯ ว่ามีความรู้สึกอย่างไร คำตอบที่ได้รับกำลังกันมากคือร้อยละ 52.4 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นว่า เป็นปรากฏการณ์ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย และร้อยละ 47.6 เห็นว่าเป็นสาเหตุทำให้บ้านเมืองวุ่นวายและบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ จะเห็นว่าอัตราส่วนของผู้เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา และผู้ที่เห็นเป็นเรื่องวุ่นวาย มีอัตราส่วนใกล้เคียงกันมาก แมว่าฝ่ายแรกจะมีจำนวนมากกว่าเล็กน้อยก็ตาม รายละเอียดคำตอบของแต่ละกลุ่มอาชีพแสดงไว้ในตารางที่ 32

ตารางที่ 32

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละจำแนกตามความเห็นในเหตุการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน

กลุ่มอาชีพ	ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน					
	เป็นปรากฏการณ์ธรรมดาใน ระบอบประชาธิปไตย		เป็นสาเหตุทำให้บ้านเมืองวุ่นวายและ บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการทหาร	26	50.0	26	50.0	52	100.0
ข้าราชการพลเรือน	26	52.0	24	48.0	50	100.0
พอลิตา/นักธุรกิจ	14	42.4	19	57.6	33	100.0
ผู้บริหารบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	16	64.0	9	36.0	25	100.0
ลูกจ้างบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	30	54.6	25	45.4	55	100.0
กรรมกร/ผู้ใช้แรงงาน	50	73.5	18	26.5	68	100.0
ครู/อาจารย์	11	35.5	20	64.5	31	100.0
นิสิต/นักศึกษา	39	72.2	15	27.8	54	100.0
นักเรียน	9	18.0	41	82.0	50	100.0
อาชีพอิสระ	15	46.9	17	53.1	32	100.0
รวม	236	52.4	214	47.6	450	100.0

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่าจำนวนของผู้มีความเห็นว่าวุ่นวายและไม่วุ่นวายใกล้เคียงกันมากที่สุด กลุ่มที่แสดงทัศนคติให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาในระบอบประชาธิปไตยได้แก่กลุ่มกรรมกร และกลุ่มนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา เพราะทั้ง 2 กลุ่มนี้ถูกกล่าวหาตลอดเวลาว่าเป็นผู้สร้างความวุ่นวายในสังคม ย่อมมีทัศนคติตอบโต้ว่าไม่ใช่เป็นการสร้างความวุ่นวาย จากการที่ทัศนคติเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองแตกแยกออกเป็น 2 ฝ่าย และมีผู้สนับสนุนก้ำกึ่งกัน เช่นนี้ จึงมีความพยายามที่จะชักจูงประชาชนส่วนใหญ่ให้เห็นด้วยกับฝ่ายของตน และเมื่อเหตุการณ์สงบหรือเมื่อมีโอกาสที่จะพิสูจน์ให้ประชาชนเห็นว่าฝ่ายนิสิตนักศึกษาเป็นฝ่ายก่อความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองแล้ว คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินจึงได้ทำการยึดอำนาจการปกครองได้อย่างง่ายดายโดยไม่พบการต่อต้านเลย ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้ได้มีการอบรมและแถลงให้ประชาชนและผู้ใช้แรงงานตลอดจนนิสิตนักศึกษาเตรียมพร้อมที่จะทำการต่อต้านถ้ามีการปฏิวัติรัฐประหารขึ้น

2. ตอบคำถามที่ว่า "ระหว่างรัฐบาลที่สุ่มรอบคอบ คัดสินใจช้า แต่เป็นประชาธิปไตย กับรัฐบาลที่มีอำนาจเต็มที่ตัดสินใจได้รวดเร็ว แต่เป็นเผด็จการ ผู้ตอบคิดว่ารัฐบาลแบบไหนเหมาะสมกับประเทศไทยมากกว่ากัน" ปรากฏว่าส่วนใหญ่คือร้อยละ 65.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดตอบว่า รัฐบาลแบบประชาธิปไตยเหมาะสมกับประเทศไทยมากกว่า จากการวิเคราะห์ที่ในแต่ละกลุ่มอาชีพที่ได้รับคำตอบ เช่นเดียวกัน ยกเว้นกลุ่มข้าราชการทหาร ซึ่งร้อยละ 53.9 ตอบว่ารัฐบาลแบบเผด็จการเหมาะสมกับประเทศไทยมากกว่า

ตารางที่ 33

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของรัฐบาลของแต่ละกลุ่มอาชีพ

ความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบของรัฐบาลที่เหมาะสมกับประเทศไทย

กลุ่มอาชีพ	รัฐบาลแบบประชาธิปไตย		รัฐบาลแบบเผด็จการ		รวม	
	จำนวน-คน	ร้อยละ	จำนวน-คน	ร้อยละ	จำนวน-คน	ร้อยละ
ข้าราชการทหาร	24	46.1	28	53.9	52	100.0
ข้าราชการพลเรือน	33	66.0	17	34.0	50	100.0
พอลคา/นักธุรกิจ	26	78.8	7	21.2	33	100.0
ผู้บริหารบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	16	64.0	9	36.0	25	100.0
ลูกจ้างบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	33	60.0	22	40.0	55	100.0
กรรมกร/ผู้ใช้แรงงาน	56	82.4	12	17.6	68	100.0
ครู/อาจารย์	18	58.1	13	41.9	31	100.0
นิสิต/นักศึกษา	34	63.0	20	37.0	54	100.0
นักเรียน	32	64.0	18	36.0	50	100.0
อาชีพอิสระ	21	65.6	11	34.4	32	100.0
รวม	293	65.1	157	34.9	450	100.0

3. ตอบคำถามที่ว่า "ท่านคิดว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในปัจจุบันเป็นระบอบการปกครองที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของประเทศไทยหรือไม่"
คำตอบส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.8 ตอบว่าไม่มีประสิทธิภาพ และจากการวิเคราะห์
คำตอบของแต่ละกลุ่มอาชีพ ปรากฏว่าคำตอบคล้ายคลึงกันหมด กล่าวคือ ไม่มีกลุ่มไหนเลย
ที่เห็นว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยปัจจุบันเป็นระบอบการปกครองที่มีประสิทธิภาพ
ในการแก้ปัญหาของประเทศไทย จากผลสรุปในตารางที่ 33 และผลสรุปในข้อ 3 นี้
จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันหมดว่า ระบอบการปกครอง
แบบประชาธิปไตยที่ใช้กันในปัจจุบัน (2519) ไม่มีประสิทธิภาพ แต่ถามว่า จะต้องการ
รัฐบาลแบบเผด็จการหรือไม่ ส่วนใหญ่ก็จะตอบว่าไม่ต้องการอีกเช่นกัน เพราะผู้ตอบ
ส่วนใหญ่ยังคิดว่ารัฐบาลแบบประชาธิปไตยเหมาะสมกว่ารัฐบาลแบบเผด็จการ (ตาม
ตารางที่ 33) ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าประชาชนเห็นว่าการปกครองแบบประชาธิปไตย
ที่ใช้กันอยู่ในขณะนี้ไม่มีประสิทธิภาพ ควรมีการเปลี่ยนแปลง หรือ "ปฏิรูป" แต่อาจจะ
เปลี่ยนเป็นเผด็จการก็ไม่เห็นด้วย ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าคณะปฏิรูปทำการปฏิรูป
การปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ 6 ต.ค. 2519 จึงไม่พบการต่อต้านจากประชาชน
และรู้สึกว่าจะมีผู้สนับสนุนอยู่มาก ซึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ต้องการ
ประชาธิปไตยแบบ "ปฏิรูป" ก็ได้ คือไม่ใช่ประชาธิปไตยเต็มที แต่ก็ไม่ใช่เผด็จการ

4. คำถามในข้อ 9 และข้อ 10 ในแบบสอบถามนั้น จะให้คำตอบแก่
สมมุติฐานที่ตั้งไว้ได้พอสมควร และยังใช้อธิบาย "การปฏิรูปโดยไม่มี การต่อต้าน"
ได้อีกด้วย กล่าวคือ ตอบคำถามที่ว่าในสถานการณ์ปัจจุบันหรือในอนาคต ถ้ามีกลุ่มบุคคล
หรือคณะทหารทำการปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองและดำเนินการบริหารประเทศ
ด้วยความเฉียบขาด เพื่อแก้ปัญหามันเมือง จะเห็นด้วยหรือไม่ ปรากฏว่าร้อยละ
65.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตอบว่าไม่เห็นด้วย แต่เมื่อถามต่อไปว่า ถ้า
ไม่เห็นด้วย จะทำอย่างไร ปรากฏว่าเพียงร้อยละ 43.4 ของผู้ไม่เห็นด้วยเท่านั้น
ที่จะต่อสู้กับการปฏิวัติทุกวิถีทาง

ตารางที่ 34

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละจำแนกตามทัศนคติที่เกี่ยวกับการปฏิวัติรัฐประหารของแต่ละกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิวัติที่กลุ่มบุคคลหรือคณะทหารจะดำเนินภายในปัจจุบันหรืออนาคต					
	ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
* ข้าราชการทหาร	21	40.4	31	59.6	52	100.0
ข้าราชการพลเรือน	35	70.0	15	30.0	50	100.0
พอลคา/นักธุรกิจ	23	69.7	10	30.3	33	100.0
ผู้บริหารบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	18	72.0	7	28.0	25	100.0
ลูกจ้างบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	35	63.6	20	36.4	55	100.0
กรรมกร/ผู้ใช้แรงงาน	54	79.4	14	20.6	68	100.0
ครู/อาจารย์	18	58.1	13	41.9	31	100.0
นิสิต/นักศึกษา	47	87.0	7	13.0	54	100.0
นักเรียน	24	48.0	26	52.0	50	100.0
อาชีพอิสระ	18	56.3	14	43.7	32	100.0
รวม	293	65.1	157	34.9	450	100.0

* น่าสังเกตว่า กลุ่มทหารและกลุ่มนักเรียนเห็นด้วยกับการปฏิวัติรัฐประหาร ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ไม่เห็นด้วย ในตารางที่ 35 จะแสดงถึงปฏิกิริยาของผู้ไม่เห็นด้วยต่อการปฏิวัติว่าจะทำอย่างไร

ตารางที่ 35

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละจำแนกตามปฏิกิริยาของผู้ไม่เห็นด้วยกับการ
รัฐประหารรวมทุกกลุ่มอาชีพ

<u>ปฏิกิริยาของผู้ไม่เห็นด้วยกับการปฏิวัติ</u>	<u>จำนวน-คน</u>	<u>คิดเป็นร้อยละ</u>
- ดูก็นั่นค่อสูกับบุคคลที่ท่วปฏิวัติทุกวิถีทาง	127	43.4
- โต้แควพิพาทษ์ วิจารณ์ เพราะไม่มีก่วลิ่งอำนาจ ที่จะค่อสู	100	34.1
- อยู่เฉย ๆ ไม่สนับสนุนหรือคักค่านแถ่อย่างใด	66	22.5
รวม	293	100.0

ตามตารางที่ 34 นั้นจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการปฏิวัติ แต่ถ้ามมีการปฏิวัติจริง ๆ จะมีผู้ต่อต้านเพียงร้อยละ 43.4 ของผู้ไม่เห็นด้วยเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นทัศนคติที่ยอมสยบค่ออำนาจและเป็นขอมูลสนับสนุนอีกประการหนึ่งว่าคนไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยม คือนอกจากจะนิยมในอำนาจแล้วยังยอมแพ้อการใช้อำนาจอีกด้วย

5. คำถามสุดท้ายที่เกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมือง คือ คำถามที่ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับการเลือกตั้งผู้บริหาร เช่น นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายกรัฐมนตรี โดยตรง (เหมือนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) หรือไม่ คำตอบของคำถามนี้แสดงไว้ในตารางที่ 36

ตารางที่ 36

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้บริหารทุกระดับชั้น
โดยตรงรวมทุกกลุ่มอาชีพ

<u>ทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้บริหารทุกระดับชั้นโดยตรง</u>	<u>จำนวน-คน</u>	<u>ร้อยละ</u>
- เห็นควย	296	65.8
- ไม่เห็นควย	154	34.2
รวม	450	100.0

คำถามขอร้องขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการสำรวจวิจัยที่ลึกซึ้งต่อไปเกี่ยวกับระบบการปกครองที่จะเหมาะสมกับวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย ที่ผู้เขียนคิดเอาไว้คือระบบประชาธิปไตยที่จะเหมาะสมกับวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยนั้น จะต้องมีการบริหารที่เข้มแข็งและเป็นตัวของตัวเองพอสมควร ระบบรัฐสภาที่มีจุดอ่อนอยู่ตรงที่นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมาจากสภา และต้องขึ้นต่อสภา ซึ่งทำให้ต้องคอยฟังเสียงสมาชิกสภาผู้แทนอยู่ตลอดเวลา และต้องคอยระวังคะแนนเสียงในสภาไม่ให้เสียไป จึงทำให้ไม่กล้าตัดสินใจบริหารงานตามความคิดเห็นของตัวเองได้อย่างเต็มที่ ถ้าเรานำเอาระบบประธานาธิบดี (Presidential System) อย่างที่ใช้ในสหรัฐอเมริกามาใช้โดยดัดแปลงให้มีการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรง น่าจะแก้ปัญหาในเรื่องนี้ได้ แต่ก่อนอื่นจะต้องให้มีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและภูมิภาคเสียก่อน เพื่อไม่ให้ผู้บริหารในท้องถิ่นและภูมิภาคตกเป็นเครื่องมือของนักการเมืองบางกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นรัฐบาล คำถามข้อนี้เป็นคำถามที่ตั้งขึ้นเพื่อขมิบลงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีปฏิกิริยาในเรื่องการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรงอย่างไร เพราะประชาชนในกรุงเทพฯ เคยผ่านการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรงมาแล้ว คือการเลือกตั้งผู้ว่าและรองผู้ว่ากรุงเทพมหานคร ซึ่งน่าจะคุ้นเคยและประเมิณผลการเลือกตั้งในระบบนี้พอสมควร ผลสรุปปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นควยกับการ

เลือกตั้งผู้บริหารโดยตรง ซึ่งน่าจะเป็นแนวโน้มหรือข้อมูลสนับสนุนได้ประการหนึ่งว่า การปฏิรูประบบประชาธิปไตยในแคว้นอาจจะประสบความสำเร็จ เพราะ เข่ากันไว้กับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยก็เป็นไปได้ ซึ่งจะต้องมีการวิจัยกันอย่างลึกซึ้งในเรื่องนี้กันต่อไป ในขั้นนี้ผู้เขียนบอกได้แต่เพียงว่า จากผลการวิจัยขั้นต้นนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับวิธีเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรง และจากการวิเคราะห์คำตอบในทุกกลุ่มอาชีพ ปรากฏว่ามีเพียงกลุ่มข้าราชการทหารเพียงกลุ่มเดียวที่ไม่เห็นด้วย คือ ร้อยละ 51.9 ของผู้ตอบในกลุ่มข้าราชการทหาร ไม่เห็นด้วยกับการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรง แต่ก็นับว่าจำนวนผู้ไม่เห็นด้วยกับเห็นด้วยมีจำนวนใกล้เคียงกันมาก คือ เห็นด้วย 25 คน ไม่เห็นด้วย 27 คน

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อสังคม

(Social Trust)

ก่อนที่จะจบผลการวิจัยในบทที่ 6 นี้ ผู้เขียนใครจะนำผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับความไว้วางใจต่อสังคม ซึ่งประกอบไปด้วยคำถาม 5 ข้อ มาเปรียบเทียบ กับผลการวิจัยที่มีผู้ทำเอาไว้ในประเทศต่าง ๆ

ตามที่โดกตลาวเอาไว้นั้นแล้ววว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เป็นคนมองโลกในแง่ร้าย โดยมองว่าโลกนี้เต็มไปด้วยความหลอกลวง ไม่นั่นคง ไม่ปลอดภัย ไม่น่าอยู่ เมื่อมีความรู้สึกเช่นนี้ ก็มักจะเกิดความปั่นป่วนใจ ตองการยึดบุคคลหรือสิ่งของเป็นที่พึ่ง โดยยึดมั่นอย่างงมงาย บุคคลประเภทนี้จึงชอบผู้เผด็จการ ชอบการใช้อำนาจเด็ดขาด ในทางตรงกันข้าม คนที่มีบุคลิกภาพเป็นประชาธิปไตยนั้นจะต้องมีความรู้สึกเชื่อถือในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน⁴⁵

⁴⁵ Thinapan Nakata, op.cit., p. 143

จากการวิจัยที่ทำโดย แอลมอนด์ และ เวอร์บา (Almond and Verba)⁴⁶ พบว่าระดับของความไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ของชาวอังกฤษและสหรัฐ มีสูงกว่าของชาวเยอรมัน อิตาลี และ เม็กซิโก ซึ่งเป็นชาติที่มีความก้าวหน้าในระบบประชาธิปไตยน้อยกว่าอังกฤษและอเมริกา หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ขบวนการเรียนรู้ทางสังคม (socialization process) ในสังคมที่อยู่ในระยะหัวเดียวหัวท้อ (สังคมของประเทศกำลังพัฒนา - ผู้เขียน) นั้น ส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องการไม่ไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ (อย่างเช่นในสังคมไทย เด็ก ๆ มักจะถูกอบรมว่า "อย่าไว้วางใจทาง อย่าวางใจคน" ในวรรณคดีของไทย เช่นเรื่องพระอภัยมณี ก็มีเนื้อเรื่องแสดงผลร้ายของการไว้วางใจคน โดยสุคตศากรถูกชีเปลือยฉกตกเหว และแย่งเอาไม้เท้าวิเศษกับม้ามังกรไป) ในอิตาลี จากการวิจัยของเอ็ดเวิร์ด แบนท์ฟิลด์ (Edward Banfield) พบว่าประชาชนขาดความสำนึกของการไว้วางใจ และขาดจิตใจในการร่วมมือซึ่งกันและกัน (lack a sense of trust and a spirit of cooperation) ที่ศรัทธาในผู้อื่นไม่เอื้ออำนวยต่อการร่วมมือกันระหว่างประชาชน⁴⁷

จากแนวความคิดในเรื่องทัศนคติของการไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์หรือไว้วางใจต่อสังคม พอจะสรุปได้ว่า ชาติที่จะเจริญรุ่งเรืองในการปกครองแบบประชาธิปไตยได้ ประชาชนจะต้องมีทัศนคติของการมองโลกในแง่ดี ยินดีที่จะร่วมมือซึ่งกันและกัน และไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์และสภาพแวดล้อมทางสังคม ถ้าชาติใดประชาชนมีทัศนคติมองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ คิดแต่ว่าคนอื่นคอยจ้องจะเอาเปรียบตนอยู่เสมอ ชาตินั้นจะพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยได้ยาก และทัศนคติแบบนี้มักจะเอื้ออำนวยต่อความคิดอำนาจนิยมดังที่กล่าวแล้ว

⁴⁶ Ibid., pp. 144 - 146

⁴⁷ ุรยละเอียดใน Edward Banfield, The Moral Basis of a Backward Society (Glencoe : The Free Press, 1958).

ในการทดสอบทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องความไว้วางใจต่อเพื่อนมนุษย์และต่อสังคม ผู้เขียนได้แปลคำถามที่ใช้วัดทัศนคติทางค่านี้ออกมาจากตำราแล้วบรรจุไว้ในแบบสอบถามทั้ง 5 คำถาม ซึ่งผลสรุปออกมาดังนี้

ตารางที่ 37

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อต่อสังคมรวมทุกกลุ่มอาชีพ

ทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อต่อสังคม	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. คนส่วนใหญ่เชื่อถือใคร่เพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่เชื่อถือไม่ได้	232	51.6	218	48.4	450	100.0
2. คนส่วนใหญ่มีความโน้มเอียงที่จะช่วยเหลือผู้อื่นมากกว่าจะคิดถึงแต่ตนเอง	108	24.0	342	76.0	450	100.0
3. ถ้าไม่ระมัดระวังตัวเองให้ดี คนจะฉวยโอกาสเอาเปรียบท่าน	354	78.7	96	21.3	450	100.0
4. เมื่อยามเรามีความลำบาก ไม่มีใครจะมาสนใจว่าเราจะเป็นอย่างไร	330	73.3	120	26.7	450	100.0
5. ธรรมชาติมนุษย์โดยพื้นฐานแล้วชอบรวมมือกัน	338	75.1	112	24.9	450	100.0

ผลสรุปจากตารางที่ 37 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีทัศนคติทางค่านี้ออกมาไว้วางใจต่อสังคมสูงพอสมควร มีเพียงข้อแรกเท่านั้นที่จำนวนผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยใกล้เคียงกัน ส่วนข้อสุดท้ายนั้นผลปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า โดยพื้นฐานแล้วมนุษย์เราชอบรวมมือกัน สรุปแล้วผู้ตอบส่วนใหญ่มีความโน้มเอียงที่จะไม่ไว้วางใจในสังคมหรือมองโลกในแง่ร้าย ซึ่งทัศนคติแบบนี้สอดคล้อง

กับวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบอำนาจนิยมตามสมมุติฐานที่วางไว้

จากการนำผลสรุปในตารางที่ 37 มาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยที่ผู้ทำไว้ในประเทศต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 38

ทัศนคติทางความเชื่อถือในเพื่อนมนุษย์จำแนกตามผลการวิจัยในประเทศต่าง ๆ

	<u>รอยละของผู้ตอบที่แสดงความเห็นด้วยกับคำถามเกี่ยวกับความเชื่อในเพื่อนมนุษย์ในประเทศต่าง ๆ</u>					
	<u>สหรัฐอเมริกา</u>	<u>อังกฤษ</u>	<u>เยอรมัน</u>	<u>อิตาลี</u>	<u>เม็กซิโก</u>	<u>ไทย</u>
<u>ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อความต่อไปนี้</u>						
<u>ข้อความที่แสดงความไม่ไว้วางใจ</u>						
<u>ในเพื่อนมนุษย์</u>						
- <u>เมื่อยามที่เราลำบาก ไม่มีใคร</u>	38	45	72	61	78	73
<u>สนใจว่าเราจะ เป็นอย่างไร</u>						
- <u>ถ้าท่านไม่ระมัดระวังตัวเองให้ดี</u>	68	75	81	73	94	79
<u>คนจะฉวยโอกาสเอาเปรียบท่าน</u>						
<u>ข้อความที่แสดงความไว้วางใจ</u>						
<u>ในเพื่อนมนุษย์</u>						
- <u>คนส่วนใหญ่ เชื่อถือได้</u>	55	49	19	7	30	52
- <u>คนส่วนใหญ่มีความโน้มเอียงที่จะ</u>	31	28	15	5	15	24
<u>ช่วยเหลือผู้อื่นมากกว่าจะคิดถึงแต่ตนเอง</u>						
- <u>ธรรมชาติของมนุษย์นั้นโดยพื้นฐาน</u>	80	84	58	55	82	75
<u>แล้วชอบรวมมือกัน</u>						
<u>จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด - คน</u>	970	963	955	995	1007	450

จะเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางด้านนี้กับผลการวิจัยในประเทศอื่น ๆ โดยที่คำถามเดียวกัน จะเห็นว่าอัตราส่วนของทัศนคติที่ไม่เข้าใจเพื่อนมนุษย์ของคนไทยสูงพอ ๆ กับคนเยอรมัน อิตาลี และเม็กซิโก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นชาติที่มีปัญหาในการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้น เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่เอื้ออำนวยต่อระบบอำนาจนิยม อย่างไรก็ตาม ผลการเปรียบเทียบนี้ก็มีข้อควรระวังที่ชี้ว่าคนไทยมีทัศนคติอำนาจนิยมอย่างแน่นอน เป็นแต่เพียงข้อมูลประกอบ และนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยที่มีผู้ทำไว้ในประเทศต่าง ๆ เท่านั้น

สรุปผลการวิจัยสนาม

จากผลการวิจัยโดยแบบสอบถาม ซึ่งได้นำเสนอมาทั้งหมดในบทที่ 5 และ 6 นั้น แม้จะไม่ใช่เป็นการพิสูจน์โดยไม่มีข้อสงสัยว่า ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครมีทัศนคติแบบอำนาจนิยม แต่ก็เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นแนวโน้มเกี่ยวกับทัศนคติของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครได้ในระดับหนึ่งว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ซึ่งน่าจะเป็นตัวแทนของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครได้พอสมควร) มีทัศนคติทางการเมืองโน้มเอียงไปในแนวทางอำนาจนิยม ซึ่งผลสรุปข้อนี้สามารถนำไปพิสูจน์หรือสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในบทที่ 1 - 3 ได้

จากการเปรียบเทียบทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กลุ่มข้าราชการทหาร เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติทางด้านอำนาจนิยมสูงที่สุด ซึ่งผลในข้อนี้ก็สอดคล้องกับพื้นฐานหลังทางด้านการศึกษา อบรม การปฏิบัติงาน อาชีพและกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (socialization process) ในโรงเรียนทหารและในกองทัพ ข้าราชการพลเรือนมีทัศนคติทางด้านอำนาจนิยมผสมกับเสรีนิยม แต่โดยกระบวนการเรียนรู้ในระบบราชการที่มีลักษณะเจ้าขุนมูลนาย จึงทำให้สัดส่วนของอำนาจนิยมสูงกว่าเสรีนิยม กลุ่มนักเรียนเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีทัศนคติทางด้านอำนาจนิยมสูง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการอบรม อายุ และการศึกษา ตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนที่นิยมในการทะเลาะวิวาทต่าง ๆ นานา และการใช้อำนาจเข้าตัดสินข้อพิพาทต่าง ๆ จึงทำให้มีทัศนคติไปในทางอำนาจนิยมค่อนข้างสูง

อีกสองกลุ่มซึ่งมีทัศนคติที่แน่นอน ไม่ค่อยมีลักษณะผสมอย่างกลุ่มอื่น ๆ ได้แก่กลุ่มกรรมกร และกลุ่มนิสิตนักศึกษา 2 กลุ่มนี้แสดงทัศนคติที่ต่อต้านเผด็จการ ในรูปแบบเก่า ๆ อย่างแน่ชัด แต่ก็แฝงทัศนคติอำนาจนิยมเอาไว้ค่อนข้างสูงในกลุ่มกรรมกร ในกลุ่มนิสิตนักศึกษา แม้จะแสดงออกซึ่งทัศนคติอำนาจนิยมไม่ชัดเจนนัก แต่ก็สังเกตเห็นได้พอสมควร

นอกจากนั้น กลุ่มอื่น ๆ มีทัศนคติเป็นแบบผสมโดยโน้มเอียงไปทางอำนาจนิยมเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มพ่อค้า/นักธุรกิจ และผู้บริหารบริษัทและรัฐวิสาหกิจ มีทัศนคติคล้ายคลึงกัน และมีสัดส่วนของความคิดแบบเสรีนิยมปนอยู่มากอย่างน่าแปลกใจ ส่วนกลุ่มครู/อาจารย์นั้นไม่ค่อยมีลักษณะแตกต่างจากกลุ่มอื่นมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มนี้แม้จะมีความคิดก้าวหน้า แต่ความคิดนี้ยังรวมเป็นกลุ่มก้อนไม่ได้ และยังไม่ได้กระจายอย่างทั่วถึงไปยังบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่มอาชีพนี้ก็เช่นกัน